

Wszystko to sprawia, że lektura książki jest niezwykle pasjonująca. Wprowadza ona w świat, w którym stworzenie eksperymentalnie doświadcza swego Stwórcy. Mimo pesymistycznych prognoz współczesnych religiologów książka ks. St. Urbańskiego staje się światłem, które ukazuje nadzieję i najgłębszy sens życia chrześcijańskiego. Pustka lub głód duchowy to przede wszystkim pragnienie i głód głębokiego zjednoczenia z Bogiem. Jest to temat wciąż nowy, aktualny niezależnie od epoki czy kręgu kulturowego. Jest to odwieczny problem człowieka a także Kościoła. Jest to równocześnie sprawa wymagająca pogłębionej literatury mistycznej oraz odpowiednich przygotowanych kierowników duchowych.

Warto dodać, że jasny, klarowny styl książki ks. prof. St. Urbańskiego oraz piękno jego klasycznej polszczyzny sprawiają, że lektura opublikowanego dzieła staje się nie tylko interesująca lecz także przyjemna i pożyteczna. Należy wyrazić wdzięczność ks. St. Urbańskiemu za trud naukowego opracowania tak delikatnych zagadnień związanych za sferę życia wewnętrznego. Poprzez publikację tej książki tak bardzo zasłużone Wydawnictwo Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie zaprezentowało jeszcze jedną cenną edycję, z której korzystanie może być cenną pomocą i przysługą duchowo-intelektualną dla najszerszego grona czytelników.

Ks. Wojciech Pazera

Ks. Józef Mandziuk, Słownik księży pisarzy archidiecezji wrocławskiej. 1945-1992, Warszawa 1997, ss. 402

Nie często jawi się na półkach księgarskich książka utrwalająca dorobek pisarski księży, zarówno tych, którzy już odeszli do wieczności, jak i tych, którzy jeszcze żyją i których pisarstwo jeszcze nie zostało zamknięte. Na polskim terenie *Słownik księży pisarzy archidiecezji wrocławskiej 1945-1992* napisany przez ks. Józefa Mandziuka, profesora historii Kościoła na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, jest książką unikalną. Owszem, ukazuje się *Słownik polskich teologów katolickich* ale dotyczy pisarzy zmarłych do roku 1993 i jak głosi tytuł, obejmuje całą Polskę. W tym wypadku, jak wskazuje na to tytuł, chodzi o księży archidiecezji wrocławskiej, sprzed jej podziału bullą Jana Pawła II „Totus tuus Poloniae populus” (21 marca 1992).

J. Mandziuk postawił sobie za zadanie utrwalenie dorobku pisarskiego księży Dolnego Śląska pracujących ofiarnie na tym terenie od roku 1945, tzn. od zakończenia drugiej wojny światowej. Jego zdaniem *Słownik* powinien także służyć „jako punkt wyjścia dla różnego rodzaju wydawnictw biograficznych i encyklopedycznych” oraz „stanować narzędzie potrzebne w pracy naukowej w zakresie biografistyki duchownych, która to dziedzina na Dolnym Śląsku, podobnie jak w innych dzielnicach Polski, jest bardzo zaniedbana” (s. 12).

Na 360 stronach (ss. 31-391) J. Mandziuk zamieszcza 176 biogramów księży. Szczególny nacisk kładzie on na ich dorobek pisarski. Podziwiać trzeba pracowitość Autora, który zadał sobie trud sporządzenia bibliografii artykułów, książek drukowanych oraz rękopisów. Czytelnik znajduje też przy niektórych nazwiskach bibliografię

podmiotową. Jak widać, opracowanie każdego pisarza składa się z bibliografii, literatury jaka po nim pozostała oraz bibliografii podmiotowej.

J. Mandziuk korzystał jako ze źródeł ze *Słownika polskich teologów katolickich* (do roku 1980) i z archiwaliów diecezji. Biogramy duchownych żyjących zostały przejrzane przez zainteresowanych. Błędy, jakie zostały zauważone przez J. Mandziuka w biogramach już drukowanych, zostały poprawione.

Autor *Słownika księży pisarzy archidiecezji wrocławskiej* uchronił z całą pewnością przed zapomnieniem wiele faktów z działalności duszpasterskiej, społecznej oraz pisarskiej duchowieństwa dolnośląskiego. Tym samym dał dobry przykład innym diecezjom polskim. Szkoda jednak, że nie utrwalił on dorobku księży, zwłaszcza pracujących w Papieskim Fakultecie Teologicznym we Wrocławiu, którzy pochodzili, czy pochodzą z innych diecezji i pracowali albo pracują kilkadziesiąt lat, a których spuścizna pisarska jest często znaczna.

Ks Jan Kowalski

Janusz Mariański, Religia i Kościół między tradycją i ponowoczesnością. Studium socjologiczne. Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 1997, ss. 370

Prof. dr hab. Janusz Mariański jest absolwentem Wyższego Seminarium Duchownego w Płocku oraz Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Obecnie kieruje katedrą Socjologii Moralności na Wydziale Nauk Społecznych KUL. Jest autorem licznych publikacji, wśród których znajdują się prace oparte na autorskich badaniach empirycznych (m.in.: *Dynamika przemian religijności wiejskiej w rejonie płockim w warunkach industrializacji*. Poznań-Warszawa 1984; *Kondycja religijna i moralna młodych Polaków*. Kraków 1991; *Wartości religijne i moralne młodych Polaków*. Warszawa 1991; *Etos pracy bezrobotnych*. Lublin 1994; *Młodzież między tradycją a ponowoczesnością. Wartości moralne w świadomości maturzystów*. Lublin 1995, jak również studia teoretyczne dotyczące zjawisk religijności (*Religijność w procesie przemian. Szkice socjologiczne*. Warszawa 1991; *Religia i Kościół w społeczeństwie pluralistycznym. Polska lat dziewięćdziesiątych*. Lublin 1993), i moralności (*Moralność w procesie przemian. Szkice socjologiczne*. Warszawa 1990; *Kościół a współczesne problemy społeczno-moralne. Kwestie wybrane*. Lublin 1992) oraz podręcznik z zakresu socjologii moralności (*Wprowadzenie do socjologii moralności*. Lublin 1989). Ogółem w swoim dorobku posiada 19 książek i ponad 400 artykułów dotyczących socjologii moralności, socjologii religii i katolickiej nauki społecznej. Najnowsza publikacja jest poświęcona szczegółowej analizie sytuacji „przejścia” religii i Kościoła z fazy tradycji do ponowoczesności.

Religia i Kościół między tradycją i ponowoczesnością to nowatorska na terenie polskiej socjologii próba ukazania socjologicznych aspektów sytuacji religii i Kościołów chrześcijańskich (zwłaszcza katolickiego i protestanckiego) w gwałtownie zmieniających się warunkach społeczno-kulturowych. Nowa „postać” społeczeństw tzw. wysoko uprzemysłowionych, określanych przez różnych autorów m. in. jako „społeczeństwo doznań” (G. Schulze), „społeczeństwo ryzyka” (U. Beck), czy „społeczeństwo przemian wartości” (H. Klages), stawia przed religią i Kościołem nowe